

Føroysk mál-spilla og málrøkt

Fjórða og seinasta bindið av orðabók Jógvans við Ánna, sála, kemur um stutta tíð

Um stutta tíð kemur fjórða og seinasta bindið av orðabókini Málspilla og málrøkt, eftir Jógvan við Ánna, sála, sum Emil Thomsen gevur út.

Í nýkomnum »Bókatiðindi« verður sagt soleiðis um Jógvan við Ánna og orðabók hansara:

Tann, ið skal seta nakrar reglur saman á føroyskum, verður ferð eftir ferð í orðaneyð. Annaðhvørt kann orðið vera torfunnið, ella er tað ikki til. Málstoða okkara, sum hon hevur verið, ger at mangan rennur einum fyrr hitt útlenska orðið í hugan, enn hitt føroyska. Jógvan við Ánna er hann, ið einamest hevur avrikað til at fáa til vega hjálparamboð til at bota um henda vansa.

Jógvan við Ánna, sála

Jógvan var eins og mangur annar føroyingur vaktur málsliga uttanlendis — var ein teirra, sum í Búgvani royndi at væla um málið — og tá man hann hava sett sær fyrri at skapa hetta verk, sum tók honum allar friløtur til hansara doyggjandi dag. Ikki livdi hann at siggja tað fullgjørt, men fjórða og seinasta bindið lá greitt til prentingar og kemur út um stutta tíð.

Jógvan byrjaði við at lata bókina vera óføroyska-føroyska, t. e. hann setti upp útlensk, helst donsk, orð í tí sniði, sum tey verða søgd á føroyskum, og týddi tey við teimum røttu føroysku ella við teimum orðum, sum hann helt vera tey røttu, men sum á bókina liður, fær hon dām av danskari-føroyskari orðabók.

Nú er ymist, sum lítið verður at málrøkt. Summum stendst við alt, sum er av útlenskum uppruna, annaðhvørt tað er gamalt ella nýtt, og tilíkur maður var Jógvan. Hann hevur lisið ómetaliga nógv og hevur sankað saman orð úr flestum føroyskum bókum og bløðum, orð, ið hann setur teimum, ið leita, at velja í, men ein hóp hevur hann smíðað sjálvur.

Við teimum 3 bindunum, ið higartil eru komin, er bókini 1312 bls. til støddar. Hetta er bók, sum altíð fer at hava sitt virði í føroyskari málrøkt Hon

Arbeiðarastjórn í Noregi?

Fiskimálaráðharrin í stjórn Lars Korvalds avdúkaður. Møguleikin fyrri eini stjórnarkreppu verður nevndur

Norski fiskimálaráðharrin, Trygve Olsen, er kominn í politiskar trupulleikar, eftir at avdúkað er, at hann hevur nýtt embætti sitt til frama fyrri egnu búskaparligu áhugamál sín.

Málið, sum kom fram fyrri almenningin friggjadagin í seinastu viku, fer helst at birta upp undir eina politiska gølu, sum vørandi fer at kosta fiskimálaráðharranum ráðharrasessin, skrivar norska tíðindastovan, NTB.

Politiskir eygleiðarar í Oslo hava nevnt møguleikan fyrri eini stjórnarkreppu í samband við avdúkingina.

Tað var norska blaðið Aftenposten, sum avdúkaði Trygve Olsen, eftir at hann í viðtali við blaðið viðgækk, at hann hevði jattað egna fiskivinnufelagi serratíndi til trolveiðu.

er at rokna sum eitt hitt størsta einsmansverk á hesum øki.

»Betri er ein botandi hond enn ein spillandi tunga,« tekur hövundin til í formælinum í fyrsta bindi. Jú, av sonnum kann verða sagt at Jógvan við Ánna retti máli oikkara eina botandi hond.

Allir føroyingar, ið eru góðir við móðurmálið, eiga at ognast hetta bókaverk, sum er til munagóða hjálpar og gevur mangar ar rættar leiðbeiningar, um tað verður nýtt við vandan og skynsemi.

Arbeidaraklokkurin hevur síðan reist málið í Stortinginum, og hart koystur av næstfor-

manni floksins, Guttorm Hansen, gekk Lars Korvald, forsetisráðharri, við til at seta eina nevnd at kanna málið.

Guttorm Hansen hevur seinri í viðtali við Aftenposten heitt á Trygve Olsen um at leggja frá sær.

Viðurskiftini versnað millum Ísland og Bretland

eftir at íslenska verjuskipið ÓDIN skjeyt við skørpum eftir bretska hjálparskipinum STATESMAN

Sunnudagin skjeyt íslenska sjóverjuskipið Ódin við skørpum eftir bretska hjálparskipinum

Statesman. Íslenska verjuskipið Ódin lat tvey skot av við 57 mm kanón sín. Skotini struku fram við bógvin á bretska hjálparskipinum.

Íslenska sjóverjan upplýsir, at Ódin skjeyt eftir Statesman, tá hesin og ein bretska sleipibátur royndu at sigla á íslenska sjóverjuskipið.

Bretar hava avsannað, at Statesman ætlaði at sigla á Ódin.

Hetta er fyrstu ferð at skotið hevur verið við skørpum í toskakrignum.

Bretska stjórnin hevur sagt, at hon ikki vil samráðast undir trýsti, og at íslenska avgerðin um at skjóta við skørpum hevur gjørt eina vandamikla støðu uppafur hættsilgari.

Ein hálvur tími var liðin. Tað kendist sum var tað eitt hálvt ár, ið var liðið. Hvønn 5. minutt hevði Purvis telefonsamband við lögreglubólkarnar, sum vóru spjaddir ymsastaðni her um leiðir. Tað vóru nú liðin 34 minuttir, og fyrvísarin var langt síðan byrjað. Men engin hevði sæð nakað til Dillinger. Mundu hann og Rita hava avgjört í seinastu løtu at fara í eina aðra kykmyndahöll???

Bráðliga hoyrdist ein rødd í telefonini hjá Purvis. Hon var fylt við spenningi: »Dillinger kom júst framvið her sum eg standi«.

Purvis gjørdi seg tilreiðar, setti seg væl til settis í bilinum og ... Har kom Dillinger! Hann tókst vera sinniligur. Hann hevði tvey konufólk gangandi undir hvørjari liðini. Rita Keele var onnur kvinnan. Hon var fælin. Í somu løtu høvdu lögreglumenninir armin undir hvønn annan, fyrri at boða frá øllum til spenningi, sum nú valdaði.

Cowley fór út úr bilinum og yvir til eina tubbaksstólubúð. Purvis varð sitandi. Møguleikarnar at handtaka Dillinger vó-

ru góðir í hesi løtu, men Purvis vágði tað kortini ikki, tí hann helt, at Dillinger, um hann varnaði nakað, fór at verja seg við teimum báðum konufólkunum.

Dillinger var í summarbúna, hevði hatt á hovdinum og sólbrillur. Purvis beit merki í, at hann tók ikki brillurnar av, tá hann trein inn í kykmyndahöllina.

Meðan fyrvísarin fór fram, vórðu hildnar nógvar samrøður millum Purvis og lögreglubólkarnar. Avgjört varð, at fyra lögreglumenn skuldu handtaka Dillinger saman við Purvis, ið skuldi verða í sjálvum endabresinum!

Áðrenn filmurin, sum vardi 1 tíma og 34 minuttir, var liðugur, endaðu samrøðurnar millum lögreglumenninir.

Nú var alt tilreiðar. Hesuferð mátti tað ikki miseydnast! Purvis var nú staddur við innangongdina. Sum avtalað, skuldi Purvis festa sær í ein vindil, tá Dillinger kom út.

Síðan skuldu fyra lögreglumenn trína fram, hvør úr sinum heraðshorni.

Purvis bíðaði í ótolni og beit vindilsendan av.

Men so hendi nakað, sum var óvænnað.

Stutt áðrenn fyrvísarin var av, kom ein starvsmaður við kykmyndahöllina gjøgnum innangongdina.

Sum vera man, varnaðist hann ta stóru mannarúgvuna, ið stóð utanfyri. Hann fór til stórléypandi inn aftur í höllina og boðendi teirri lokalu lögregluni. Og alt í einum hoyrdust lögreglubilar koma ylandi til Biograph Cinema.

Men Cowley fekk alt í rættlag aftur.

Hann sýndi nokrum lokalum lögreglumennum FBI-lögreglumerki sitt, og harvið hvurvu hinir lögreglumenninir.

Liðin vóru 1 tími og 34 minuttir, og fólk fóru at koma út úr kykmyndahöllini. Og millum teirra var Dillinger.

Lögreglan beit heinan vegin merki í, at Dillinger royndi at vera har, sum kykmyndafólkini vóru mest samanstúgvad, at hann skuldi ikki verða sæddur.

Teir fyra lögreglumenninir, sum skuldu fremja handtøkuna

saman við Purvis, ið longu hevði fest sær í vindilin, trínu fram.

Dillinger tókst alt í einum at hava varnað óráð, tí høgri hond hansara varð bráðliga havd í lumman, sum skuldi hann gera seg tilreiðar at skjóta!

— Eg hugsi ikki, at tú hevur hatta fyrri neyðini, segði Purvis. Tú ert kringsettur!

Dillinger hevði eina skammbyrsu á lofti, men tað eydnaðist honum ikki at lata skot av. Eitt skot varð latið av móti honum, og hann small niður á gongubreytina, skamt frá kykmyndahöllini. Dillinger hevði kortini ikki mist vitið, og royndi at aka seg eftir skammbyrsuni; men áðrenn tað eydnaðist honum at fáa hendur á hana, hevði Purvis sparkað hana burtur.

Klokkan var 22.40. Dillinger hevði vitjað eina kykmyndahöll fyrri seinastu ferð.

Ein sjúkabilur kom eftir honum, at fáa hann undir leknað, men Dillinger var longu deyður. Hann varð tí settur í lík hús í Chicago istaðin.

Eftir nærri kanningar, varð komið eftir, at andlit Dillingers fleiri ferðir hevði verið undir leknað, at hann skuldi ikki verða kendur. Tað eydnaðist at fáa hendur á leknum, ið høvdu givið honum andlitsviðgerðirnar, og vórðu teir fongslaðir fyrri gerð teirra, eins og teir mistu rættin at starvast sum læknar.

Onnur, sum høvdu hjálpt Dillinger á ein og annan hátt, vóru eisini handtúkin og sett fóst.

Rita Keele, kvinnan í reyðum; hon fekk hetta heiti, tí henni líkaði væl reyðan lit, misti kortini amerikanska borgararætt sin, men fekk 10.000 dollarar sum tókki fyrri luttokeina, at Dillinger umsiðir kundir verða handtúkin.

Men fegnastur av øllum var Melvin Purvis, at greiði nú endiliga varð fingin á hesum sera torfóra máli, sum hann tók til.

Samstundis mátti hann ásan-na, at Dillinger hevði verið størst fíggingi amerikanska samfelagsins í alt ov langa tíð.

(Endað)